

א ג ב ה פ ס י ק ה

הבדיקה בפוליגרף כראיה בבית המשפט

(ע"פ 36/70 דוד כהן נ. מדינת ישראל)¹

א. מבוא

השאלה האם ניתן לייחס משמעות לסירוב אדם לעבור בדיקת פוליגרף ("מכונת אמת"), נדונה לאהרונה בבית המשפט העליון בפרשת כהן. לפסק-דין זה חשיבות רבה, שכן לראשונה נדון הנושא בבית המשפט העליון בישראל. אסקור במאמר זה את פסק-הדין, אסביר את פעולת מכשיר הפוליגרף ואנתח את הנימוקים בעד ונגד קבלת בדיקת הפוליגרף כראיה בבית המשפט. למרות שממבט ראשון ניתן להסיק מפסק-הדין כי בית המשפט העליון אינו מקבל את בדיקת הפוליגרף כראיה קבילה, נראה לי כי מסקנה זו אינה מחוייבת, מאחר והי-שאלה לא הועמדה להכרעה באופן ייחיד. ההלכה שנקבעה בפסק-הדין היא, שאין לייחס משמעות לסירוב נאשם לעבור בדיקת פוליגרף, כאשר אין כל חובה חוקית לעבור בדיקה שכזאת.

העובדות בפרשת כהן היו כדלקמן: הוגש אישום כנגד המערער על גניבת כסף בתחבולת מרמה. במהלך הדיון הציע, כנראה, שופט בית משפט השלום לנאשם לעבור בדיקה במכשיר הפוליגרף, אך הנאשם סירב לעשות כן. הנאשם הורשע, והרשעתו אושרה בבית המשפט המחוזי. בערעור, שהוגש מטעם הנאשם לבית המשפט העליון, נתקבלה טענתו של הנאשם והרשעתו בוטלה.

את הסיבה לזיכוי מגמק השופט ברנזון כך²:

"הכל מסכימים כי לא קיימת אצלנו הובה מן הדיון להבדק במכונת אמת. על כן, גם אין להסיק מסקנה לרעת נאשם מסירובו לעבור בדיקה כזאת ומוטב בכלל שלא להביא עדות על כך".

ב. פעולת הפוליגרף

כאשר אדם משקר, מתלוות לאמירת השקר מספר תופעות פיסיולוגיות ופסיכולוגיות. מבין התופעות הללו ניתן לציין:

1. האיש בולע את הרוק, ופיו נשאר יבש;
2. לחץ הדם עולה;
3. האיש נמנע מלהסתכל בעיני השואל, ונע באי נוחות על מקומו;
4. האיש נושם לרווחה לאחר שהשלים את אמירת השקר;

1 כ"ה פד"י (1), 339 – להלן, פרשת כהן.

2 שם, בעמ' 343.

5. האיש מזיע ;

6. פני האיש מסמיקות.

כבר בתקופות קדומות ידעו בני העמים השונים לנצל תופעות אלו. הסינים היו נוהגים להכניס לפי החשד אורז, ואז היו שואלים אותו אם הוא ביצע את המעשה עליו הוא נחשד. מיד לאחר שהשיב החשד היה האורז מוצא מפיו. במידה והאורז היה יבש, היתה זו ראיה כי האיש משקר.

הפוליגרף המודרני מורכב ממספר מכשירים, כשכל מכשיר בודק תגובה פיסיולוגית אחת :

1. מכשיר הבודק את שינויי לחץ הדם של הנחקר ;
2. מכשיר הבודק את תדירות הנשימה ;
3. מכשיר הבודק את מידת המוליכות החשמלית של העור, ובצורה כזאת נבדקת מידת ההזעה של הנחקר.

כל מכשיר מחובר למחט עם דיו, הנעה על פני נייר נע. המחט משרטטת קווים על פני הנייר בהתאם לתגובת הנחקר.

לפני הבדיקה מנסח החוקר מספר שאלות. השאלות מחולקות לשלושה סוגים :

1. שאלות חמות – שאלות הקשורות במישרין לענין (למשל, האם גנבת את התכשיט ?) ;
2. שאלות בקורת – שאלות הנוגעות באופן כללי לענין (למשל, האם גנבת אי-פעם ?) ;
3. שאלות קרות – שאלות שאין להן כל קשר לענין (למשל, האם שמך משה ?).

החוקר קורא לנחקר את השאלות לפני הבדיקה, ומקבל מהנחקר את התשובות לשאלות (כן, או לא). בעת הבדיקה נקשר הנחקר למכשירים השונים, והחוקר שואל אותו אותן השאלות. המחטים, המחוברות למכשירים השונים, רושמות את תגובות הנאשם על פני הנייר הנע.

לאחר שהנחקר ענה על השאלות, הוא עובר מבחן קלפים : מוצגים לפניו מספר קלפים כאשר לכל קלף יש מספר. החוקר מורה לנחקר שלא להגיד איזה מספר בחר, ולענות תשובה שלילית על כל מספר שישאל, כולל המספר שבחר, כך שהנחקר משקר בעת המבחן. תפקיד מבחן זה הוא, לקבוע אם אמנם קולט מכשיר הפוליגרף את תגובות הנחקר ואם הוא מסוגל לגלות תגובות שקר אצל הנחקר.

במידה ואמנם הצליח החוקר לגלות את המספר שבחר הנחקר, נשאל הנחקר שנית את השאלות הקשורות למקרה אליו הוא קשור.

יש עוד מבחנים אחרים אותם עובר הנחקר : מבחן מעורב – כאשר סדר השאלות משתנה ; מבחן "כן" – על הנחקר לענות "כן" על כל שאלה, וכן מבחן שבו הנאשם לא עונה לשאלות הנשאלות. בעת הבדיקה יושב החוקר מול הנחקר ורואה את תגובותיו השונות. לאחר סיום השאלות בודק המומחה את מערכת הקווים, שנרשמו בעת שהנחקר ענה על השאלות.

ג. השיקולים בעד ונגד קבלת בדיקת הפוליוגרף

כראיה בבית המשפט

בארה"ב, בה נדונה בהרחבה שאלת קבילות הבדיקה בפוליוגרף כראיה בבית המשפט, הדעה הרווחת היא, כי בדרך כלל אין להתיר הבאת עדות משום צד על בדיקה בפוליוגרף ועל תוצאותיה, כדי להצביע על אשמתו או תפוחו של נאשם במשפט פלילי, ואף לא על הסכמת הנאשם או סירובו להבדק.³

להלכה זו ניתנו נימוקים רבים ובפרק זה אסקור את העיקריים שבהם ואבדוק מידת נכונותם.

1. התרגשות הנבדק. אחד הטיעונים כנגד קבלת הבדיקה בפוליוגרף כראיה בבית המשפט הוא, שהמכשיר עלול לטעות משום שיש אנשים המתרגשים בעת חקירה ומגלים סימני עצבנות בעת שהם נשאלים שאלות, וזאת ללא כל קשר לאשמתם, ואילו פושעים קרי-מוג מצליחים לשמור על שלווה. לכן קיימת אפשרות סבירה כי הפוליוגרף יטעה במימצאי הבדיקה.

טיעון זה אינו מדויק. ראינו כי קיימים שלושה סוגי שאלות: שאלות חמות, שאלות ביקורת ושאלות קרות. החוקר אינו מעוניין לדעת אם הנחקר מתרגש בעת הבדיקה. העובדה המעניינת את החוקר היא אם קיימים הבדלים בתגובות לשאלות השונות. לדוגמא, אם תגובות הנחקר לשאלה: "האם גנבת את התכשיט" שונות מתגובותיו לשאלה: "האם שמך משה", הרי שהאיש שיקר בעת מתן תשובתו לשאלה החמה. אך אם אין שינויים בלחץ הדם, בתדירות הנשימה ובמידת המוליכות החשמלית של העור לשאלות החמות, לשאלות הביקורת ולשאלות הקרות, הרי זו הוכחה כי האיש לא שיקר עת השיב על השאלות. אשר לאפשרות כי יערימו על המכשיר, יש לזכור כי החוקר יושב ליד הנחקר בעת הבדיקה ובודק בקפידה את תגובותיו ואת תגובותיו. עובדה זו מקשה על הנחקר להערים על המכשיר על-ידי הזוהר שרירים, הפסקת נשימה, שיהוק, גיהוק, ופעולות דומות הבאות לסלף את פעילותו הפיסיולוגית התקינה של הנחקר ואת תגובותיו הטבעיות.

2. חקירה שכנגד. טענה אחרת היא שלא ניתן לחקור את המכונה חקירה נגדית, ובכך מפסיד הצד שכנגד זכות חשובה ביותר להוצאת צדקתו לאור.

נכון הוא כי לא ניתן לחקור את הפוליוגרף בחקירה שכנגד, אך ניתן לחקור את המומחה שערך את הבדיקה לגבי השכלתו, כישוריו, נסיבות החקירה ומשמעות הקווים שנרשמו על-ידי המכשיר בעת הבדיקה. לא נראה לי כי יש הבדל בין חקירה במקרה זה לבין חקירה נגדית של עדים מומחים אחרים המעידים על תוצאות בדיקות שערכו במכשירים שונים, כגון: עדויות מומחים שערכו בדיקות בספקטוגרף.

3 *Frye v. United States* (1923) 29 F., 1013 (App.D.C.); *Tylor v. United States* (1951) 193 F. 2d, 24; *United States v. Bando* (1957) 244 F. 2d, 833; A.L.R. 2d, 1306; *United States v. Lowry*, Pacific Reporter, second series, Vol. 185, P. 2d, p. 949; *Commonwealth v. Angelo M. Eatalo*, North Eastern Reporter, second series, Vol. 191, N.E. 2d, p. 947; Highlyman, "The Deceptive Certainty of the 'Lie Detector'," 10 *Hastings L.J.*, 47 (1958); Skolnik, "Scientific Theory and Scientific Evidence: An Analysis of Lie Detection," 70, *Y.L.J.*, 694 (1961); Sternbach, "Gustafson and Colier, D'ont Trust the Lie Detector," *Har. Bus. Rev.* (1962)

3. דיוק בגילוי האמת. טענה נוספת היא שהפולגרף טרם זכה להכרה כאמצעי בטוח ומדויק לגילוי האמת וכן שהבדיקה במכשיר הפולגרף טרם הגיעה לדרגה מדעית מוחלטת, כך שניתן יהיה לסמוך עליה.

באשר לטעון כי אין דיוק בפעולת הפולגרף, נראה לי כי יש לקבל את הוות דעתם של מומחי הפולגרף עצמם ולא של מומחים משטחי מדע אחרים, כפי שנעשה עד כה בבתי המשפט. אין להתעלם מהעובדה כי חלה ההקדמות רבה בפיתוח מכשיר הפולגרף מאז ההחלטה הראשונה משנת 1923, שלא לקבל את בדיקת הפולגרף כראיה, כאשר הבדיקה בפולגרף התבטאה בבדיקת שינויי לחץ הדם בלבד.

ובאשר לדיוק הבדיקה עצמה, הרי אפשר להעלות טיעון זה גם כנגד עדויותיהם של רופאים ופסיכיאטרים. במספר רב של מקרים כשרופאים נתבקשו לקבוע את אחוז הנכות של הניזוק, או כאשר פסיכיאטרים נתבקשו לקבוע אם אדם מסוים סובל ממחלת נפש, נשמעו דעות מנוגדות זו לזו. טיעון דומה אפשר להעלות כנגד עדויות של אנשים המעידים על סמך התרשמותם ועל סמך הבנתם. ובכל זאת, לא נשמעו דעות שיש לפסול עדויותיהם של כל אלה משום החשש של אי-דיוק מדעי.

הטיעונים שהבאתי לעיל מתייחסים לקבילותה של בדיקת הפולגרף כראיה בבית המשפט. טיעונים מסוג אחר, אך קרוב, מתייחסים למשמעות שיש לייחס לסירובו או להסכמתו של הנאשם להבדק במכונת האמת.

אשר לסירוב הנאשם להבדק בבדיקה שכוו, מקובל לומר כי אין לייחס לכך כל משקל, שכן אפשר והסיבה לסירובו היא שאין הוא מאמין ביעילות הבדיקה, וגם אם הוא דובר אמת עלולה הבדיקה לקבוע את ההיפך. התשובה לכך כרוכה, כמוכח, בשקילת כל השיקולים בעד ונגד קבילותה של בדיקת הפולגרף כראיה, ואם השיטה המשפטית מוצאת כי אמנם יכולה לשמש בדיקה זו כראיה בבית המשפט, הרי נופל הבסיס לגימוק מדוע אין לייחס משמעות לסירובו של הנאשם להבדק במכונת האמת.

השופט ברנזון מעלה בפרשת כהן גימוק נוסף לקביעה, כי אין לייחס משמעות כלשהי לסירוב הנאשם להבדק במכונת האמת. הגימוק הוא, שמאחר ואין חובה חוקית לבדיקה זו, הרי התרת הבאת עדות על סירובו של הנאשם תערער זכויותיו, כי הוא ייאלץ לקבל את ההצעה לעבור את הבדיקה, על אף שאינו חייב לעשות זאת כאמור. בהקשר זה מאזכר השופט ברנזון פסק-דין מחוזי⁴, שם הוחלט, מגימוק זה, שאין להתיר עדות על סירוב לעבור בדיקה בפולגרף. בפסק-דין זה נאמר⁵:

"סירוב הנאשם להצעה כזו אינו יכול לשמש חומר ראיה כשר אף כדי לבחון את התנהגותו במהלך החקירה המשפטית כמעידה על חששותיו לגילוי אשמתו. כשהחוק אינו מחייב בדיקה זו, סירוב הנאשם לא יהיה לו לרועץ שכן אם לא תאמר כן, תתערער זכות הנאשם אשר יראה עצמו אנוס לקבל את ההצעה".

השופט ברנזון לומד לעניינו גזרה שוה מענין בדיקת דם בקשר להוכחת אבהות, שלגביה אמר השופט חיים כהן⁶:

"נראה לי שאין להסיק מסקנה לרעת המשיב מסירובו להבדק בדיקה שבין כה וכה

4 ת"פ (ת"א) 999/68 מדינת ישראל נ. מחמד שניר, ס"ט פ"מ, 267.

5 שם, בעמ' 279.

6 ע"א 407/60 פלתי נ. אלמזניה, ג' פ"ע, 119, 122.

לא היה בה כדי להוכיח את אבהותו. והרי הדברים קל וחומר: אם מתוצאות הבדיקה אין לדלות ראיה נגדו, מסירובו להבדק לא כל שכן. ובהמשך: "אם מותר אולי להסיק מסקנה לרעת המסרב להבדק כשקיימת סמכות לכפות את הבדיקה, אין להסיק כל מסקנה כשהסמכות לכפות אינה קיימת".

נימוק זה בדבר העדר חובה חוקית לעבור את הבדיקה במכונת האמת, הוא אשר קבע את תוצאת פסקי הדין לפיה אין להתיר הבאת עדות על סירובו של הנאשם להבדק בבדיקה זו.

לגבי הסכמת הנאשם לבדיקה במכונת האמת מושמעת הטענה, כי גם כאן אין לייחס משקל כלשהו להסכמה זו, בין אם הדבר הוא לזכותו ובין אם הוא לחובתו של הנאשם, בשל החשש שמא הנאשם הסכים להבדק משום שהוא יודע כי ממילא תוצאות הבדיקה עצמה לא תתקבלנה כראיה בבית המשפט, והסכמתו לעצם הבדיקה יכולה רק להיות לו לעזר.

טענה זו מעוררת שאלה יסודית יותר והיא: האם לא די בהסכמתו של הנאשם להבדק במכונת האמת, כדי להכשיר את תוצאות הבדיקה כראיה בבית המשפט, שאלמלא כן, הראיה לא היתה קבילה. בפרשת כהן, נשוא רשימה זו, מתאר השופט ברנזון את המצב בארה"ב ובהקשר לכך מציין מספר מצבים בהם ניתן לקבל שם את בדיקת הפוליגרף כראיה. וזו לשונו⁷:

"בארצות הברית יש בפסיקה יסוד לדעה, כי חל על ענין זה עקרון הוויתור כאשר הצד השני לא התנגד במועד להשמעת העדות, או כאשר חקר בחקירת שתי וערב בענין זה, ולא כל שכן כאשר הצד או בא-כוחו הם הראשונים להכניס את הענין למשפט. כן יש יסוד לדעה, וביתר תוקף, כי תוצאות בדיקה במכונת האמת קבילות כראיה כשהן מוגשות על סמך הסכמה מראש של באי-כוח התביעה והסניגוריה שהנאשם יעבור חקירה ושמותר יהיה להביא את התוצאות כראיה, תהיינה אשר תהיינה".

דעה זו מקורה בכלל של דיני הראיות לפיו, אם לא התנגד צד להשמעת עדות והעדות גשמעה, רואים אותו כאילו ויתר על זכותו ושוב אין שומעים את התנגדותו לאותה עדות. בעלי הדין רשאים להכשיר ראיה פסולה על-ידי כך שאינם מתנגדים להבאתה במשפט. טובת הציבור אינה מונעת בעל-דין מלהתנות על דיני הראיות. הסכם לשינוי דיני הראיות יכול שיפסול ראיה שהיתה כשרה, אלמלא ההסכם, ויכול שיכשיר ראיה שהיתה פסולה⁸.

כלל ראיות זה, אשר אומץ והופעל בארץ, יכול, לדעתי, להכשיר קבלת בדיקת הפוליגרף כראיה בבית המשפט כאשר הנאשם הסכים לכך, ולא כל שכן להתיר הבאת עדות על הסכמתו של הנאשם לבדיקה זו, תהיינה הדעות על קבילותה של ראיה זו חלוקות ככל שתהיינה.

7 שם, בעמ' 343.

8 ע"פ 82/53 מ"מ נ. היו"מ, ז' פד"י, 717; ע"א 373/54 אהרונס נ. נוימן, י" פד"י, 1121, 1140; ע"א 309/59 חברת מפעלי כים בע"מ נ. פישוב, י"ד פד"י, 1121, 1133; ע"א 127/60 "שרונה" מרשם עובדים בע"מ נ. שיינברג, י"ד פד"י, 2191, 2196.

ד. תוצאות הבדיקה בפוליקרף הלכה למעשה

מהגסיון שהצטבר נראה כי הבדיקה בפוליקרף יכולה לחסוך מזמנו של בית המשפט ולעזור בעשיית הצדק. בפיסקה זו אביא מספר פסקי-דין, שלא פורסמו, בהם התייחסו השופטים לתוצאות הבדיקה בפוליקרף ולתרעלת שבה.

בת"פ 397/65 שנדון בבית משפט השלום בכפר-סבא, העובדות היו כדלקמן: הנאשם הובא לדין באשמת החזקת רכוש גנוב לאחר שנראה מעמית מנועים על תלת קטנוע. הנאשם טען להגנתו כי אדם, שאת זהותו אינו יודע, שכר אותו להעביר את המנועים למקום אחר. אף שהנאשם לא עשה רושם של דובר אמת, ומסיבות המקרה החשידוהו במידה רבה, נענה השופט לבקשתו של הנאשם לעבור בדיקת פוליקרף. תוצאות הבדיקה הראו כי הנאשם דובר אמת. על כך אומר השופט ד"ר בוכניץ בפסק-דינו:

"מבלי להכנס לבירור השאלה, שטרם נפתרה באופן החלטתי, אם יש בבדיקה על-ידי פוליקרף לגלות תמיד שהנבדק אמר את האמת, הרי יש בתוצאות בדיקת הנאשם, כדי לעורר לפחות ספק רציני בליבי שגירסת התביעה אינה נכונה ושהנאשם פעל במקרה הנדון בתום לב. במסיבות אלה – לאור הספק הרציני הזה – מזוכה הנאשם מהאשמה המיוחסת לו".

מקרה אחר נדון בת"א 3679/59 הקשין אבינועם בן מרגלית ישראל ג. צנעני מרדכי. במקרה זה הוגשה תביעה להכרזת אבהותו של הנתבע על הקטין. האם, כאפוטרופסית על בנה, טוענת כי הנתבע הולידו ותובעת הכרזה על כך מטעם בית המשפט וכן חיוב הנתבע במזונות בנה. בני-הזוג נבדקו במכונת האמת ובהקשר לכך מציין השופט שילה בפסק-דינו:

"בעלי הדין מרצונם הטוב נבדקו בדיקת פוליקרף ושמח אני לראות כי תוצאות הפוליקרף מאשרות את המסקנה אליה הגעתי באופן חשיבת בלתי תלוי מהבדיקה".

מפסק-דין אחר, העוסק במקרה דומה, עולה הקריאה להיעזר בפוליקרף בבדיקת האמת, ובמיוחד באותם המקרים בהם מקונן הספק בליבו של השופט. במקרה זה, אשר נדון בת"א 829/60 אורית אלפסי ג. עמנואל ליכנפלד, תבעה הילדה, באמצעות אמה, מזונות מהנתבע בטענה שהינו אביה. הנתבע כפר באבהותו. השופט שילה שאל את הצדדים, לאחר תום שמיעת הראיות, באם הם מוכנים להבדק על-ידי פוליקרף. הצדדים ופרק-ליטיהם הסכימו להצעה. הבדיקות נערכו ותוצאותיהן הומצאו לבית המשפט במעטפות חתומות. המעטפות נפתחו בנוכחות הצדדים. הוברר כי התוצאות מורות שהנתבע משקר בעוד שתגובות התובעת היו תגובות אמת. על כך אומר השופט בפסק-דינו:

"אילו היו תוצאות בדיקות הפוליקרף נוגדות את המסקנות שהסקתי על יסוד חומר הראיות האחר והטענות, לא הייתי מהסס לבטל את תוצאות הפוליקרף. בדיעבד הרגשתי סיפוק כי בדרך משלו, שהיא בחינת קפיצת הדרך, הגיע הפוליקרף לאותה נקודה שהגעתי אליה אני בדרך הארוכה המסורתית. במקרה שלפנינו לא היה בנסיבות הענין קושי מיוחד להכריע בין גירסת התביעה וגירסת ההגנה. אך ישנם מקרים בהם השאלה היא שאלה של מהימנות בלבד ולבתי המשפט אין נקודת אחיזה להכריע לצד זה או לאחר והייתב הוא לדחות את התביעה".

ה. סיכום ומסקנות

בפרשת כהן לא ענה בית המשפט על השאלה, האם בדיקת הפוליגרף מהווה ראיה כשרה בבית המשפט, שכן לא זו היתה הבעיה שעמדה לפניו במקרה זה. השאלה, כאמור, היתה האם ניתן לייחס משמעות לסירוב הנאשם לעבור בדיקת פוליגרף. על כך השיב בית המשפט כי אין לייחס לסירוב זה כל משמעות משפטית ולפיכך אין להתיר הבאת עדות על כך.

ברשימה זו ניסיתי להראות את גדר הספקות לגבי קבילותה של בדיקת הפוליגרף כראיה, וכן הצבעתי על כך כי שאלה זו קשורה למעשה בשאלה שנדונה בפרשת כהן. כמו כן הבעתי את הדעה כי מכל מקום יש לקבל את בדיקת הפוליגרף כראיה, כאשר הגבדק הביע הסכמתו לכך.

אסיים בהצעה להתוויית הדרך לקבלת בדיקת הפוליגרף כראיה בבית המשפט. נראה לי כי רצוי לנקוט בצעדים הבאים:

1. למנות ועדת מומחים שתדון בשאלת קבילות בדיקת הפוליגרף כראיה בבית המשפט, לאור החידושים וההתקדמות שחלו בפיתוח הפעלת מכשיר הפוליגרף, ולאור השימוש הנרחב בו בשטחים שונים;
2. לקבוע כישורים מסויימים שיידרשו מן החוקר המומחה. במידה והמומחה יענה על כישורים אלה יגבר האימון בבדיקות שהוא עורך ותעלה גם האמינות בתוצאות הבדיקה. הצעה לכישורים כאלה ניתן למצוא במאמרו של דברובסקי⁹, לפיה:
 - א. הבדק יהיה בעל השכלה אקדמית;
 - ב. הבדק יעבור הדרכה מיוחדת, לפחות במשך חצי שנה;
 - ג. הבדק יהיה בעל נסיון של 5 שנים לפחות, כדי שבדיקתו תתקבל כראיה;
 - ד. הבדק יחקר בבית המשפט על כישוריו.
3. לקבוע כי בדיקת הפוליגרף תתקבל כראיה מסייעת בבית המשפט. רצוי כי הבדיקה תהווה ראיה מסייעת, משום שקיים חשש שאם ינתן לבדיקה משקל מכריע, יפחית הדבר את ערכן וחשיבותן של ראיות אחרות, בשל אופיה המיוחד והשונה של ראיה זו;
4. לערוך מחקרים שיביאו לעיליות ולדיוק יתר של פעולת מכשיר הפוליגרף, חאת על-ידי לימוד תגובות אנשים במצבים שונים וכיצד הן מתבטאות מבחינה פסיכולוגית.

אלכסנדר איש-שלום*

9 Albert S. Dabrowsky, "The Polygraph Revisited an Argument for Admissibility," *Criminal Law Bulletin*, Vol. 6, No. 2, p. 63.
* חלמיד השנה השניה לתואר מוסמך למשפטים.